

HISTÒRIA DELS MOVIMENTS SOCIALS. SEGLE XIX (II)

Codi: 28846

Professor: Martí Marín Corbera

Curs 2004-2005 (segon quadrimestre)

Tipus d'assignatura: Optativa

Número de crèdits: 6

1. **Introducció:** Moviments socials i moviment obrer. Conflictivitat social i lluita de classes. Motí, revolta, revolució i altres formes de mobilització col·lectiva. Bases materials de la protesta i cultura i mentalitats populars.
2. **El món del darrer terç del segle XIX :** Europa l'endemà de les "unificacions" i dels fets de la Comuna. Europa a la conquesta del món: visions de l'imperialisme. Amèrica: les grans onades migratòries. Burgesies i classes populars en l'esplendor de la "societat burgesa".
3. **El moviment obrer entre la I i la II Internacional:** Marxistes, anarquistes i sindicalistes. Comparació de casos: Gran Bretanya, França, Alemanya i Itàlia. El cas espanyol.
4. **La II Internacional:** Antecedents, procés de formació i evolució fins a la I Guerra Mundial. Els debats fonamentals. Contradiccions i problemes de l'internacionalisme marxista. Altres internacionalismes.
5. **El moviment obrer en els anys de la II Internacional:** La irrupció del sindicalisme de masses. Comparació de casos: Gran Bretanya, França, Alemanya i Itàlia. El cas espanyol, dels anys noranta a la creació de la CNT. Terrorisme i moviment obrer.
6. **La societat d'entressegles:** Les noves classes mitjanes. L'associacionisme liberal/democràtic. Sociabilitat d'elit / sociabilitat popular: entre el Liceu i la taverna. Els espais interclassistes: ateneus, casals, cases, casinos i acadèmies. L'oci, de Pigalle/Montmartre al Paral·lel barceloní.
7. **Altres moviments socials d'entressegles:** Els moviments nacionals a les «nacions sense estat». Els moviments socials catòlics. Moviments de dones/moviment feminista. Antecedents del pacifisme, l'antimilitarisme i la desobediència civil. La cultura socialista i els "altres moviments socials".
8. **La I Guerra Mundial:** Orígens i desenvolupament des d'una perspectiva social. El final de la I Guerra Mundial: entre la revolució i l'eclosió de les mobilitzacions anti-bel·licistes.
9. **Epíleg:** Feixisme i comunisme, a l'ombra de les trinxeres. L'endemà de la Gran Guerra.

AVALUACIÓ. Constarà d'un treball voluntari i/o d'un examen a base de comentaris de textos d'època. El treball haurà de partir d'una proposta de l'estudiant sobre un tema que faci referència a l'assignatura i serà discutit durant les dues primeres setmanes del curs. En funció de la seva evolució podrà reemplaçar totalment o només de forma parcial a l'examen.

L'examen constarà de diversos textos d'època per comentar, d'entre els que caldrà triar-ne un, dos o tres en funció del que s'hagi fet com a treball o de que no se n'hagi fet. L'examen podrà realitzar-se amb llibres i apunts a disposició del/de la estudiant.

BIBLIOGRAFIA DE LECTURA OBLIGATÒRIA. (total: 669 pàgines)

ARCHILÉS, Ferran i MARTÍ, Manel; "Un país tan extraño como cualquier otro: la construcción de la identidad nacional española contemporánea", dins ROMEO, M.C. i SAZ, I. (eds.), *El Siglo XX. Historiografía e historia*, Publicacions de la Universitat de València, 2002, pp.245-278.

DOSSIER: "El repartiment d'Àfrica: disputes colonials i diplomàcia europea", a *L'Avenç*, núm.230,

- novembre de 1998, pp.28-66.
- GABRIEL, Pere; "Espacio urbano y articulación política popular en Barcelona, 1890-1920" dins J.L.GARCÍA DELGADO (ed.), *Las ciudades en la modernización de España. Los decenios interseculares*, Siglo XXI, Madrid 1992, pp.61-94.
- HOBBSAWM, Eric; *El mundo del trabajo. Estudios históricos sobre la formación y evolución de la clase obrera*, Crítica, Barcelona, 1987 (315pp.).
- KOCKA, Jürgen; "Las clases medias en Europa", dins *Historia social y conciencia histórica*, Marcial Pons, Madrid, 2002, pp.107-137.
- RIQUER, Borja de; "Los límites de la modernización política. El caso de Barcelona, 1890-1923" dins J.L.GARCÍA DELGADO (ed.), *Las ciudades en la modernización de España. Los decenios interseculares*, Siglo XXI, Madrid 1992, pp.21-60.
- RIQUER, Borja de; "La qüestió de les identitats contemporànies a Catalunya i Espanya", dins *Identitats contemporànies: Catalunya i Espanya*, Eumo, Vic, 2000, pp.21-86.
- SALES, Núria; "Servei militar i societat a l'Espanya del segle XIX", *Recerques*, núm.1, Barcelona, 1970, pp.145-181.
- THOMPSON, E.P.; "La economía moral de la multitud en la Inglaterra del siglo XVIII" dins *Tradicón, revuelta y conciencia de clase. Estudios sobre la crisis de la sociedad preindustrial*, Crítica, Barcelona, pp.62-134.

MANUALS DE CONSULTA.

- ANDERSON, E.N.; *Political Institutions and Social Change in continental Europe in the Nineteenth Century*, University of California Press, Berkeley, 1967.
- ANDERSON, B.S. / ZINSSER, J.P.; *Historia de las mujeres: una historia propia*, 2 vols., Crítica, Barcelona, 1992.
- BECKER, J.J.; *L'Europe dans la Grande Guerre*, Belin, París, 1996.
- BECKER, J.J. i AUDION-ROUZEAU, S. (eds.); *Les sociétés européennes et la guerra de 1914-1918*, Université Paris X-Nanterre, París, 1990.
- BRAVO, G.M.; *Historia del socialismo, 1789-1848. El pensamiento socialista antes de Marx*, Ariel, Barcelona, 1976.
- BURKE, Peter; *La cultura popular en la Europa Moderna*, Alianza, Madrid, 1978.
- CHARLE, C.; *Los intelectuales en el siglo XIX*, Siglo XXI, Madrid, 2000.
- COLE, G.D.H.; *Historia del pensamiento socialista*, 7 vols., FCE, México D.F., 1957-63.
- DEL ROSAL, A.; *Los congresos obreros internacionales*, 2 vols., Grijalbo, Barcelona, 1975.
- DROZ, J.; *Les causes de la Première Guerre Mondiale*, Ed. Du Seuil, París, 1973.
- DROZ, Jacques (dir.); *Historia general del socialismo*, 4 vols, Destino, Barcelona, 1983.
- EMSLEY, C., MARWICK, A. i SIMPSON, W. (ed.); *War, Peace and Social Change in Twentieth Century Europe*, Open University Press, Milton Keynes, 1989.
- FIELDHOUSE, D.K.; *Economía e Imperio. La expansión europea, 1830-1914*, Siglo XXI, Madrid, 1977.
- GARRABOU, R. i SANZ, J. (eds.); *Historia agraria de la España contemporánea. 2. Expansión y crisis (1850-1900)*, Crítica, Barcelona, 1985.
- GERARD, A. i altres; *Villes et sociétés urbaines au XIX siècle*, Armand Colin, París, 1992.
- HATTON, T.J. i WILLIAMSON, J.G. (eds.); *Migration and International Labor Market, 1850-1939*, Routledge, Londres, 1994.
- HAUPT, G.; *La Deuxième Internationale, 1889-1914*, Mouton&Co, París, 1964.
- HOBBSAWM, E.J. (ed.); *Historia del marxismo*, Bruguera, Barcelona, 1981.
- HOBBSAWM, Eric J.; *La Era del Imperio, 1875-1914*, Labor, Barcelona, 1989.
- HOBBSAWM, Eric J. i RANGER, Terence; *L'invent de la tradició*, Eumo, Vic, 1988.
- JOLL, James.; *La II Internacional*, Icaria, Barcelona, 1981.
- KRIEGEL, Annie; *Las internacionales obreras*, Martínez Roca, Barcelona, 1968.
- MAYER, Arno J.; *La persistencia del Antiguo Régimen. Europa hasta la Gran Guerra*, Alianza, Madrid, 1984.
- MOLNAR, Miklós; *El declive de la I Internacional*, Edicusa, Madrid, 1974.
- MOSSE, George L.; *Il razzismo in Europa. Dalle origini all'olocausto*, Laterza, Bari, 1985.
- NUÑEZ FLORENCIO, Rafael.; *El terrorismo anarquista (1888-1909)*, Siglo XXI, Madrid, 1983.
- POLIAKOV, Leon; *La causalidad diabólica. Ensayo sobre el origen de las persecuciones*, Muchnik, Barcelona, 1982.

- RIQUER, Borja de (dir.); *Història, política, societat i cultura dels Països Catalans*, vols.7 i 8, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1995 i 1996.
- SCHULZE, Hagen; *Estado y nación en Europa*, Crítica, Barcelona, 1997.
- SIRUGO, Francesco; *La Segunda Revolución Industrial*, Oikos-Tau, Vilassar de Mar, 1989.
- WOODCOCK, G. (ed.); *El anarquismo*, Barcelona, 1979.
- WRIGLEY, Edward A.; *Continuidad, cambio y azar. Carácter de la revolución industrial inglesa*, Crítica, Barcelona, 1993.
- ZANARDO, Aldo (ed.); *Historia del marxismo contemporáneo. La socialdemocracia y la II Internacional*, Avance, Barcelona, 1974.